

In company studiedag Psychopathologie bij mensen met een verstandelijke beperking

Inleiding

Probleemgedrag en psychiatrische stoornissen hebben bij kinderen en volwassenen met een verstandelijke beperking grote nadelige gevolgen voor de regie over hun eigen leven. Hun deelname aan onderwijs, werk en maatschappelijk leven wordt bemoeilijkt. Het is dus van groot belang dat professionals in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking hun cliënten met kunnen helpen door middel van een adequate interventiestrategie. Tijdens deze studiedag wordt psychopathologie en geestelijke gezondheid bij mensen met een verstandelijke beperking behandeld vanuit het perspectief van de ontwikkelingsdynamische benadering. De grondlegger van deze benadering was em. prof. dr. Anton Došen.

De ontwikkelingsbenadering is van grote waarde gebleken bij de diagnostiek, behandeling en preventie van probleemgedrag en psychiatrische stoornissen. Door rekening te houden met de emotionele ontwikkeling van kinderen, jongeren en volwassenen met een verstandelijke beperking kan het gebruik van psychofarmaca en van vrijheidsbeperkende maatregelen worden beperkt.

Leerdoelen:

- Deelnemer kan onderscheid maken tussen gewone en afwijkende ontwikkeling bij mensen met een verstandelijke beperking.
- Deelnemers heeft notie van verschillende concepten en referentiekaders van psychopathologie bij mensen met een verstandelijke beperking.
- Deelnemer herkent concepten en referentiekader voor diagnostiek en behandeling.
- Deelnemer kan aangereikte kennis en handvatten inzetten voor de ondersteuning van cliënten, ouders en teams.

Inhoud

Tijdens deze studiedag bespreek Dinanda Zevalkink een aantal begrippen die belangrijk zijn bij het begrijpen en diagnosticeren van problematisch gedrag en psychiatrische stoornissen bij mensen met een verstandelijke beperking. Daarnaast gaat de docent ook in op "normaal" maar misschien lastig gedrag bij mensen met een verstandelijke beperking.

De volgende thema's komen aan bod:

- Continuüm normaal gedrag, abnormaal gedrag en psychiatrische stoornis
- Gedragsproblemen versus probleemgedrag
- Meest voorkomende psychische stoornissen per ontwikkelingsfasen; gehechtheidsproblemen, psychotische stoornissen en stemmingsstoornissen
- Diagnostiek en behandeling bij meest voorkomende psychische stoornissen

Programma

Ochtend	
9:30	Opening, verwachting/ vragen voor de dag
9:45	Normaal, abnormaal en psychopathologie
10:30	Gedragsproblemen vs probleemgedrag
11:00	Pauze
11:45	Gehechtheidsproblemen
12:30	Lunchpauze
Middag	
13:30	Vervolg gehechtheidsproblemen
14:00	Psychotische stoornissen
15:00	Pauze
15:15	Stemmingsstoornissen
16:00	Toets
16:15	Samenvatten en terugblikken dag
16:30	Afsluiting

Vorbereiding en studiebelasting

Ter voorbereiding van de studiedag dient de verplichte literatuur te worden gelezen. De studiebelasting bestaat uit het aantal contact uren (= 6 uur) en het lezen van de literatuur (dit vraagt naar schatting 4 tot 6 uur).

Doelgroep

De studiedag is bedoeld voor psychologen en orthopedagogen op WO niveau die werken met kinderen, jongeren of volwassenen met een verstandelijke beperking

Accreditatie

Accreditatie voor deze cursus is aangevraagd bij het accreditatiebureau NIP K&J/NVO Orthopedagoog OG en bij het Registerplein voor psychodiagnostisch werkenden.

Toetsing

Bij deze cursus hoort een multiple choice toetsing. In verband met de toetsing is het lezen van de opgegeven literatuur verplicht. De toets vindt aan het eind van de studiedag plaats.

Om in aanmerking te komen voor accreditatie dient de toets met een voldoende te zijn afgerond. Dit betekent dat minstens 7 van de 10 vragen correct moet zijn beantwoord. De uitslag van de toets ontvangt de cursist uiterlijk een week na de bijeenkomst per email.

Verplichte literatuur voor cursisten

- Došen, A. (2014). Hoofdstuk 12; Psychische stoornissen en probleemgedrag bij kinderen en volwassenen met een zeer ernstige verstandelijke beperking, pagina 230-253. In: *Psychische stoornissen, probleemgedrag en verstandelijke beperking*. Koninklijke van Gorcum, Assen.
- Došen, A. (2014). Hoofdstuk 13; Psychische stoornissen en probleemgedrag bij kinderen en volwassenen met een ernstige verstandelijke beperking, pagina 255-258. In: *Psychische stoornissen, probleemgedrag en verstandelijke beperking*. Koninklijke van Gorcum, Assen.
- Došen, A. (2014). Hoofdstuk 14; Psychische stoornissen en probleemgedrag bij kinderen en volwassenen met een matig verstandelijke beperking, pagina 259-269. In: *Psychische stoornissen, probleemgedrag en verstandelijke beperking*. Koninklijke van Gorcum, Assen.
- Došen, A. (2014). Hoofdstuk 15; Psychische stoornissen en probleemgedrag bij kinderen en volwassenen met een lichte verstandelijke beperking, pagina 270-278. In: *Psychische stoornissen, probleemgedrag en verstandelijke beperking*. Koninklijke van Gorcum, Assen.
- Došen, A. (2014). Hoofdstuk 11; Psychische stoornissen en probleemgedrag bij mensen met autistische spectrum stoornis (ASS) en andere ontwikkelingsstoornissen, pagina 208-226. In: *Psychische stoornissen, probleemgedrag en verstandelijke beperking*. Koninklijke van Gorcum, Assen.

Aanbevolen literatuur:

- Došen, A. (2014). Bijlage 2 en 3. SEO en SOPD. In: *Psychische stoornissen, probleemgedrag en verstandelijke handicap*. Assen: van Gorcum.
- L. Wijnroks (2013). Kritische kanttekeningen bij de discrepantietheorie en het concept overvraging: het stressmodel als alternatief. In: NTZ 2.
- J. Heijkoop (1999). Hoofdstuk 7 Leren omgaan met probleemgedrag en hantering van incidenten. In: Vastgelopen.
- Došen, A. (2014). Hoofdstuk 16; Stoornissen van ontwikkeling 'Self', pagina 280-283. In: *Psychische stoornissen, probleemgedrag en verstandelijke beperking*. Koninklijke van Gorcum, Assen.
- Došen, A. (2014). Hoofdstuk 17; Agressief (en auto-agressief) gedrag en impulscontrolestoornis bij mensen met een verstandelijke beperking, pagina 287-305. In: *Psychische stoornissen, probleemgedrag en verstandelijke handicap*. Assen: van Gorcum.
- Došen, A. (2014). Hoofdstuk 18; Psychotische toestanden bij mensen met een verstandelijke beperking, pagina 307-329. In: *Psychische stoornissen, probleemgedrag en verstandelijke beperking*. Koninklijke van Gorcum, Assen.
- Došen, A. (2014). Hoofdstuk 20; Angststoornissen, posttraumatische stressstoornis en obsessief compulsieve stoornis bij mensen met een verstandelijke beperking, pagina 358-365. In: *Psychische stoornissen, probleemgedrag en verstandelijke beperking*. Koninklijke van Gorcum, Assen.
- Došen, A. (2014). H 20.3; Obsessief-compulsieve stoornis; dwangmatig gedrag, pagina 365-368. In: *Psychische stoornissen, probleemgedrag en verstandelijke beperking*. Koninklijke van Gorcum, Assen.
- Došen, A. (2014). Hoofdstuk 19; Stemningsstoornissen bij mensen met een verstandelijke beperking, pagina 330-355. In: *Psychische stoornissen, probleemgedrag en verstandelijke beperking*. Koninklijke van Gorcum, Assen.

Certificaat

FORTIOR reikt aan het eind van de dag certificaten uit aan deelnemers die 90% van de contact uren aanwezig zijn geweest en de toets hebben gehaald . Op het certificaat staan de accreditaties en hun ID-nummers vermeld.

FORTIOR voert de presenties van deelnemers in bij PE-online. Om dit te kunnen doen heeft FORTIOR de unieke nummers nodig waarmee de deelnemers in het register van NIP/NVO staan ingeschreven. Het is de verantwoordelijkheid van de deelnemers zelf om ervoor te zorgen dat dit nummer bekend is bij FORTIOR.

Docent

Dinanda Zevalkink is gezondheidszorgpsycholoog en orthopedagoog. Ze is sinds 1990 werkzaam in verschillende functies binnen de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking. Haar belangstelling gaat vooral uit naar het ontwikkelingsverloop van mensen in relatie met hun omgeving. Hoe zie je de mens met een verstandelijke beperking, waar en hoe verloopt de ontwikkeling anders, hoe sluit je aan en waar moet je meer doen om een persoon in evenwicht te brengen in diens context? Daarbij is het nodig om een heldere visie te hebben en kennis over hechting, trauma en psychopathologie. Ze heeft zich een breed instrumentarium aan methoden en diagnostische kennis eigen gemaakt om creatief en passend bij de situatie, interventies in te zetten.

In 2000 heeft ze voor het eerst kennis gemaakt met prof. Anton Došen, bij de cursus Psychopathologie bij verstandelijk gehandicapte kinderen, verzorgd door de PAO. Dit heeft een basis gelegd voor het verder werken met kinderen en jongeren met ernstig probleemgedrag en psychische stoornissen. Ze staat nog midden in de praktijk, is betrokken bij directe cliëntenzorg, geeft therapie (Oplossingsgerichte therapie, EMDR), is bezig met beleidsontwikkeling, is supervisor en geeft les bij verschillende organisaties. Naast dat zij persoonlijk plezier beleeft aan het opleiden van mensen, ziet ze dat mensen de opgedane kennis toepassen in de praktijk en dat er een bewustwordingsproces op gang komt. Dat verhoogt de professionaliteit van de medewerker alsmede diens autonomie, welke van belang zijn in dit werkveld dat een groot beroep doet op de persoon van de professional.

Sinds november 2016 is ze werkzaam als orthopedagoog A/ opleider bij Frion.

Praktische informatie

De studiedag is een in company studiedag voor medewerkers van Amerpoort.

De studiedag vindt plaats op de volgende locatie:

Amerpoort
Furkaplateau 15
3524 ZH Utrecht
ruimte Rode zaal